

ספרי' — אוצר החסידים — ליונאוויטש

משיחת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ האזינו, ה'תשכ"ט

יוצא-לאור לש"פ תצא, י"א אלול, ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל

פתח דבר

לקראת ש"פ תצא, י"א אלול — הננו מוציאים לאור חלק משיחות ש"פ האזינו, ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם — התועדויות חלק נד, הנמצא בדפוס).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ר' אלול, ה'תשע"ד
שבעים שנה להסתלקות היולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2014

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

לה. ועתה יש להתעכב על דברי רבינו הזקן¹⁷⁴ ש"מצות התשובה מן התורה היא עזיבת החטא בלבד (כדאיתא בגמ' פ"ג דסנהדרין¹⁷⁵ ובחור"מ ססי' ל"ד לענין עדות)¹⁷⁶:

בנוגע להאמור ש"מן התורה" מספיק "עזיבת החטא", היינו, שמיד שגמר בלבו לבל ישוב עוד לכסלה, אפילו אם לא התענה, ואפילו לפני הוידוי ובקשת מחילה, נעשה כבר בעל תשובה,

— [דאף שמלבד עזיבת החטא יש צורך מן התורה בוידוי ובקשת מחילה, כפי שמביא בהמשך הענין מהרמב"ם והסמ"ג, שלא הזכירו שום תענית כלל במצות התשובה רק הוידוי ובקשת מחילה — הרי זה ענין שנוגע לשלימות התשובה ("שיעשה תשובה מעלייתא"¹⁷⁷)], אבל בנוגע לעצם ענין התשובה, הנה מיד כשמקבל על עצמו שלא יחטא, שוב אינו נקרא רשע מכאן ולהבא, כדלהלן] —

מביא רבינו הזקן ראי' מהדין שנאמר בפ"ג דסנהדרין ובחור"מ ססי' ל"ד, שהעובר עבירה שעל ידה נעשה פסול לעדות (כיון שרשע פסול לעדות), הנה מיד כשעוזב את החטא — חוזר מדרכו הרעה [דרכו הרעה — היינו חטא, וחוזר — היינו עזיבה], נעשה כשר לעדות. ובלשון הרמ"א¹⁷⁸: "מיד כשקיבל עליו בב"ד שבעירו שלא לעשות עוד, סגי לי".

[יש מקרים שבהם צריכה התשובה להתבטא בפעולה מסויימת, כמו התשובה דמשחקי בקוביא, שנעשים כשרים לעדות "משישברו פספסיהן"; אבל זהו רק בכדי שב"ד ידע שקיבל על עצמו בלבו. ואילו בנוגע לשמים — מיד כשגמר בלבו, אפילו כשאינו מבטא את הקבלה בלבו בפעולה מסויימת, שוב אינו רשע].

וזהו גם שרבינו הזקן מדייק לציין לחור"מ טו"ף סי' לד — כי, בסימן זה נאמר שמלוי בריבית וגזלנים חוזרים להיות כשרים לעדות רק לאחר שיחזירו הממון שלקחו בריבית או גזלו¹⁷⁹, וא"כ, יש מקום לומר, ש"עזיבת החטא", שגמר בלבו שלא לגזול, למשל, אינה מספיקה, ודוקא כשמתקן העבר ע"י השבת הגזילה (או הריבית) נעשה בעל תשובה. ולכן מציין לטו"ף סי' ל"ד, כי בסעיפים שבסוף הסימן לא נזכר הענין דתיקון העבר; התשובה שם היא רק הקבלה להבא. ומזה מוכח, שגם ע"י עזיבת

174) ראה ר"א ש"סנהדרין שם. הובא בב"י

וב"ח חור"מ שם.

175) שם סל"ג.

176) שם סכ"ט.

177) פ"א (צא, א).

178) כה, ב.

179) מכאן עד סוס"מ — נדפס (באידיש)

בלקוטי ביאורים (קאָרף) בספר התניא ח"ב ע' נג ואילך.

החטא (מכאן ולהבא), אינו רשע (והטעם שמלוי בריבית וגזלנים אינם כשרים לעדות עד ששיבו הריבית והגזילה — יל"פ שבלא זה הרי לא עזב החטא, ואדרבא: אוחזו (הממון)¹⁸⁰; ע"י ההשבה מתבטאת קבלתם על להבא, שלכן ה"ז דוקא בהפסולים משום ממון¹⁷⁹.
אך צריך להבין:

מדוע זקוק רבינו הזקן להוכחה ממסכת סנהדרין וח"מ, בה בשעה שלכאורה יכול להביא הוכחה מדין במסכת קידושין¹⁶⁴ (שלפני מסכת סנהדרין) ובאבן העזר¹⁸¹ (שלפני חו"מ): המקדש אשה "על מנת שאני צדיק, אפילו (אם יודעים שעד הרגע האחרון שאמר "על מנת שאני צדיק" הי') רשע גמור, מקודשת (מספק), שמא הרהר תשובה בדעתו". וא"כ, מפורש להדיא שאף שלא עשה שום ענין של תיקון העבר, ואפילו לא התוודה, אלא רק אמר "על מנת שאני צדיק", הנה בזה גופא שקיבל על עצמו שמכאן ולהבא יהי צדיק, נעשה כבר צדיק. ולמה זקוק רבינו הזקן להוכחה מסנהדרין וח"מ שלאחרי קידושין ואה"ע?

ויתירה מזה: כל הפרטים שישנם באיש ואשה למטה, נשתלשלו מענינם אצל הקב"ה וכנס"י, הנקראים בשם איש ואשה. ע"י חטא, נעשה ענין הגירושין רח"ל, וע"י תשובה, חוזר ונעשה ענין הקידושין ונישואין — מחזיר גרושתו¹⁸². ולפי זה הוצרך רבינו הזקן להביא דוקא הראי' מקידושין (לא רק בגלל שמסכת קידושין היא לפני מסכת סנהדרין, אלא גם) בגלל שקידושין ותשובה¹⁸³ שייכים זל"ז?

לו. לכאורה הי' אפשר לתרץ, שרבינו הזקן לא רוצה להביא הוכחה ממסכת קידושין, בגלל שמשם רואים רק את השלילה (שבשביל התשובה לא מוכרחים ענינים אחרים), אבל לא החיוב, מהו ענין התשובה; תוכן התשובה נאמר (לא בקידושין, אלא) בסנהדרין ובחו"מ — שענינה עזיבת החטא.

183) נוסף לכך שעצם העובדה דהמקדש את האשה "על מנת שאני צדיק" הו"ע של תשובה, שהרי הסיבה לכך שאומר "על מנת שאני צדיק" היא בגלל שמכיר במעלת הצדיק על רשע, ולכן מסתבר לומר ש"הרהר תשובה בדעתו" (ראה גם תו"מ חנ"א ע' 391 ואילך), כך, שהראי' היא מענין התשובה גופא, ולא מענין צדדי כמו ענין העדות.

180) עיין בסמ"ע שם סקע"ח. ועצ"ע. וגם צ"ע מקידושין (אה"ע סל"ח בב"ש סקנ"ה וח"מ שם סקמ"ד.

181) סל"ח ס"א.
182) יומא פו, ב (ובפרש"י): "גדולה תשובה שדוחה את לא תעשה שבתורה (לא יוכל בעלה הראשון וגו'), שנאמר כו". וראה לקו"ש חל"ט ע' 162 ואילך — בענין השייכות דאגה"ת לאה"ע.

אבל זהו תירוץ דחוק, כי:

(א) עיקר ההוכחה שרוצה רבינו הזקן להביא היא (לא על תוכן התשובה, שענינה עזיבת החטא, אלא) שתשובה היא "עזיבת החטא בלבד" (וכאשר יודעים שבשביל תשובה אין הכרח בענינים אחרים, אזי מובן מעצמו שתשובה היא עזיבת החטא. והרי זהו הפירוש הפשוט דלשון תשובה — לחזור בו, ע"י שיפסיק לחטוא).

(ב) רבינו הזקן לא מסתפק בהציון ל"סנהדרין פ"ג" ו"ח"מ ססי' ל"ד", אלא מסיים "לענין עדות" — דלכאורה, מאי מוסיף ביאור בזה? — והפירוש י"ל, שרבינו הזקן מדגיש שההוכחה מסנהדרין וחז"מ היא בגלל ששם מדובר לענין עדות (משא"כ בקידושין אין ראי' מוכחת אפילו בנוגע להשלילה).

[כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכיון שזהו יום ההילולא, יתן את המזונות לחלק לקהל (ונתנם להרש"ל שי', כיון שהוא עורך ("פראָוועט") את ה"יאָרצייט"), בשמחה וטוב לבב. ובעת הניגון, עמד מלוא קומתו ורקד על מקומו בשמחה רבה].

*

לז. והביאור בזה:

כיון שאגרת התשובה היא חלק שלישי של ספר התניא, הרי מובן, שמ"ש ב"דף — השער" של ספר התניא: "מיוסד על פסוק¹⁸⁴ כי קרוב אליך הדבר מאד בפיוך ובלבבך לעשותו", אינו רק בנוגע לחלק ראשון, אלא גם בנוגע לכל החלקים של ספר התניא. וכשם שמבאר בחלק ראשון ש"קרוב מאד" לכל אחד מישראל בכל הדורות לבוא לאהבה ויראה¹⁸⁵, וכן בחלק שני מבאר עניני היחוד והאמונה — שהם "הדברים המעוררים האהבה והיראה"¹⁸⁶ — באופן שכל אחד מישראל יכול להגיע אליהם, הנה גם בחלק שלישי¹⁸⁷ מבאר עניני התשובה באופן שקרוב מאד לכאור"א להגיע לתשובה.

184) נצבים ל, יד.

185) ראה רפי"ז: "יהתורה היא נצחית".

186) חינוך קטן בסופו.

187) ובפרטיות יותר — בנוגע לסדר ג'

החלקים שבספר התניא:

ובהקדים הידוע שבתחילה רצה רבינו הזקן

ששער היחוד והאמונה יהי' חלק ראשון

בתניא, כדמוכח ממ"ש בהקדמת שעהיה"א

(חינוך קטן) "כמו שיתבאר" בנוגע לענינים

שנתבארו בחלק ראשון, ולא עוד אלא שגם

לאחרי שנקבע שעהיה"א לחלק שני, השאיר

רבינו הזקן את הלשון "כמו שיתבאר", ולא

שינה לכתוב "כמו שנתבאר" (ראה גם תו"מ

חמ"ז ע' 210. וש"נ).

והענין בזה — שבחלק ראשון שבתניא

מדובר אודות ענין המדות, אהבה ויראה;

ולכן מביא רא"י על זה שע"י עזיבת החטא בלבד נעשה כבר בעל תשובה — מדין שנאמר "לענין עדות" דוקא¹⁸⁸:

בנוגע לרא"י מקידושין, אפשר לומר שרק אצל רוב בני" מספיקה "עזיבת החטא" ("שיגמור בלבד"), כיון שקידושין הו"ע של איסורין, ובאיסור הולכין אחר הרוב¹⁸⁹, ולכן פוסקים שמקודשת.

אבל רבינו הזקן רוצה להסביר, שלכל אחד מישראל, יהי' מי שיהי', "קרוב מאד" לשוב בתשובה, כיון שגם הוא, אם רק יגמור בלבד שלא יחטא עוד, נעשה כבר בעל תשובה. וכיון שידע איניש בנפשי' מעמדו ומצבו, יכול לטעון: מהי הרא"י עבורי מקידושין, בה בשעה שמצד מצבי אינני כמו רוב ישראל!

ולכן מביא רא"י מ"ענין עדות", שע"י עזיבת החטא נעשים עדים כשרים שעל ידם מוציאים ממון, וכיון ש"איך¹⁹⁰ הולכין בממון אחר הרוב"¹⁹¹, הרי מוכח, שכל אחד מישראל (אפילו אם הוא מהמיעוט), מיד כשגומר בלבד לבל ישוב עוד לכסלה, נעשה כבר בעל תשובה.

לח. אך לכאורה יכולים לשאול:

הדין ש"איך הולכין בממון אחר הרוב" הוא דוקא במקרה שנוגע רק לענין ממון, אבל כשנוגע גם לענינים אחרים, שבהם הולכים אחר הרוב, הנה כיון שכבר פסקו שהוא מהרוב, פוסקים כן גם לענין ממון¹⁹². ועפ"ז יש להקשות לכאורה: מהי הרא"י מסנהדרין וח"מ שעזיבת החטא מהני בכל אחד — דלכאורה, אפילו אם נאמר שעזיבת החטא מהני רק אצל רוב ישראל, הרי השאלה אודות כשרותם נוגעת לא רק לעדות, אלא גם לענינים אחרים (כמו בנוגע לשבועה וכו'¹⁹³) שבהם הולכים בתר רובא, ובמילא מוציאים גם ממון על ידם?

בארוכה בלקו"ש חל"ט ע' 161 ואילך).

188) ראה גם שיעורים בספר התניא

אגה"ת ע' 924 הערה 15.

189) ב"ק מו, ב.

190) שם כז, ריש ע"ב. וש"נ.

191) בנוגע למיעוטא דמיעוטא — ראה

בהנסמן בשד"ח כללים א, פה.

192) כמבואר בארוכה בהפלאה כתובות

ספ"א.

193) ראה שו"ת צ"צ חו"מ ס"ו. וראה גם

תו"מ ח"ע ע' 211.

חלק השני שבו מדובר אודות ענין היחוד, שייך למלכות, שרק בה צריך להבהיר את ענין האחדות "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת"; וחלק שלישי שבו מדובר אודות ענין התשובה, שייך לספירת הבינה.

ולכן רצה רבינו הזקן ששעהיוה"א יהי' חלק ראשון, והשאר קס"ד זו בדיוק הלשון "כמו שיתבאר" — כי, אף שסדר הלימוד בפועל הוא באופן ששעהיוה"א הוא חלק שני, הנה סדר העבודה הוא שכדי שעניני המדות אהוי"ר יהיו (ויתבאר) כדבעי, צ"ל הקדמת ענין היחוד ששייך למלכות (ראה

אבל באמת אין זו קושיא כלל, כי, הדין בחו"מ הוא ש'משישברו כו"ו נעשים תומ"י כשרים להעיד, אפילו כאשר הגדת העדות באה בבת אחת עם "ישברו" (או אפילו עוד לפנ"י¹⁹⁴), שאז נקבעת השאלה מלכתחילה בנוגע לממון שמעידים עליו (שהרי לא היתה בינתיים שאלה בנוגע לשבועה וכיו"ב).

לט. ועוד ענין בזה:

בטעם ש"אין הולכין בממון אחר הרוב" יש כמה סברות:

יש ביאור שזוהו לפי שחזקת ממון מנגדת לרוב¹⁹⁵. ויש ביאור שזוהי תקנת חכמים¹⁹⁶. וכיון ששני ביאורים אלה אינם שייכים בתשובה — גם המסובב (ש"אין הולכין בממון אחר הרוב") אינו בתשובה.

אבל יש ביאור¹⁹⁷ שזוהי גזירת הכתוב: כיון שנאמר¹⁹⁸ "על פי שני עדים גו' יקום דבר", אי אפשר להוציא ממון ע"י הוכחות אחרות (אפילו ע"י רוב, שזוהי הוכחה חזקה ביותר), אלא רק ע"י עדים, שעדות הו"ע של ודאי (ולא רק הוכחה סתם). ולפי ביאור זה, הרי בכ"מ צ"ל כן, לבד באיסורין וכו', שהתורה מוציאה מגזה"כ זו, וכבסוגיא¹⁹⁹: "מנ"ל דאזלינן בתר רובא כו'.

ועפ"ז יומתק מ"ש רבינו הזקן "לענין עדות" — שכוונתו בזה לרמז, שענין זה ש"עזיבת החטא בלבד" נקראת תשובה הוא דבר ודאי וברור (ולא רק הוכחה בלבד).

מ. מהי אמנם ההסברה לכך שכל אחד מישראל, מיד כשגומר בלבדו לבל ישוב לכסלה עוד, נעשה כבר בעל תשובה ונמחק לו כל העבר — מסביר זאת רבינו הזקן (ברמז) בהוספת התיבות "לענין עדות":

עדים — הם לא רק מבררים את המציאות, אלא הם גם פועלים את המציאות (בדין, מציאות תורנית — כמבואר בכ"מ בנגלה)²⁰⁰.

וכיון שעל בניי נאמר²⁰¹ "אתם עדיי", הנה כאשר יהודי מחליט בעצמו שמהיום והלאה יהי צדיק גמור, אזי לא נוגע מצבו הקודם, וההחלטה גופא פועלת ומחדשת את המציאות — שנעשה צדיק גמור.

194) עיין שם ש"ך סקל"ג. סמ"ע סקע"ב. ש"ך סקל"ד.

197) שב שמעתתא פ"ח וט'.

198) פ' שופטים יט, טו.

199) פ"ק דחולין (יא, א-ב).

200) ראה תו"מ ח"ז ע' 191. וש"נ.

201) ישע"י מג, יו"ד. שם, יב.

195) תה"ד ס"י שמט קרוב לסופו. שב

שמעתתא ש"ד פכ"ד. וראה גם תוס' ד"ה

קמ"ל — ב"ק שם. ד"ה חוץ — ב"ב כג, ב.

196) גנת ורדים כלל לט.

[ובכל הנ"ל רואים עד כמה מדוייקים דברי רבינו הזקן, ובודאי יש דיוקים ורמזים נוספים, וכדברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע²⁰² בנוגע לספר התניא, שגם הגדול שבגדולים לא יוכל לעמוד על כל הרמזים שבו, ולאידך גיסא, גם הקטן שבקטנים יכול להבין את הדברים המוכרחים ונראים בגלוי, כמו בנוגע לתושב"כ].

מא. ויש להוסיף ולהעיר, שענין העדות קשור גם עם פרשת האזינו — "האזינו השמים גו' ותשמע הארץ", ש"העיד בהם שמים וארץ עדים שהם קיימים לעולם וכו'"²⁰³.

ולהעיר גם מהשייכות של שירת האזינו לכל ישראל, ויש ענין מיוחד בלימודה, וכידוע²⁰⁴ שהרב המגיד צוה לתלמידיו ללמוד שירת האזינו בעל-פה, והיינו, שאף שגדלה ביותר מעלת שירת האזינו, הרי היא שייכת לכל בני".

והענין בזה:

ידוע החילוק בין משה לישעי', שמשה אמר "האזינו השמים גו' ותשמע הארץ", לפי שהי' קרוב לשמים ורחוק מן הארץ, משא"כ ישעי' אמר "שמעו שמים והאזינו ארץ"²⁰⁵, לפי שהי' רחוק מן השמים וקרוב לארץ²⁰⁶. וכמבואר בזה²⁰⁷, שמדריגת משה היא בעולם האצילות, ואילו מדריגת ישעי' היא בעולם הבריאה.

ולכאורה: כל בני' קרובים למדריגת ישעי' יותר מאשר למדריגת משה, וכלשון רבינו הזקן בתניא²⁰⁸: "מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להשיג אפי' חלק אחד מני אלף כו'", ואעפ"כ אומרים שהשירה ששייכת לכל ישראל היא שירת האזינו ששייכת למדריגת משה דוקא?!

אך הענין הוא — שמשה הוא "משבעה רועים .. כללות כולם .. רעיא מהימנא"²⁰⁹, משא"כ ישעי' שהוא א' מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שעמדו לישראל במשך הדורות²¹⁰, אבל לא מה"שבעה רועים", ולכן, "כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה"²⁰⁹ דוקא, וענין זה הוא (לא בהעלם, אלא) בגילוי אצלו, שלכן נאמר²¹¹

202) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד תשובה תשח"י ס"ט (תו"מ חכ"א ע' 26).
 ס"ע רסז. וש"נ.

203) ריש פרשתנו ובפרש"י.
 204) ראה סה"ש תש"א ס"ע 56. וש"נ.
 205) ישעי' א, ב.
 206) ספרי ריש פרשתנו.
 207) ראה שיחת ש"פ האזינו, שבת
 208) פמ"ד.
 209) שם רפמ"ב.
 210) מגילה יד, א.
 211) עקב יו"ד, יב.

"ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'", היינו, שיראה היא "מילתא זוטרת" 212 אצל כל אחד מישראל, כמו אצל משה, מצד בחי' משה שבכל אחד מישראל²⁰⁹. ולכן שייכת אליו גם שירת האזינו הקשורה עם מדריגת משה דוקא.

וזוהי גם השייכות של משה רבינו לגאולה העתידה, כמארז"ל²¹³ "גואל ראשון הוא גואל אחרון, כיון שאז יתגלה הניצוץ משה שבכל אחד מישראל"²¹⁴.

(214) בסיום השיחה, היתה גם ברכה שיוכו לגדל הבנים לתורה לחופה ולמעשים טובים, ולרוות מהם נחת חסידותי, כיון שיגדלו להיות חסידים יראי שמים ולמדנים.

(212) ברכות לג, סע"ב. וש"נ.
 (213) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. דב"ר ספ"ט.
 זח"א רנג, א. שער הפסוקים ויחי מט, יו"ד.
 תו"א משפטים עה, ב.

הוספה

א

בי"ה, יב' תשרי תשי"ט
ברוקלין

מרת רחל תחי

ברכה ושלוש!

נעם לי לקבל מכתבה בו כותבת אודות כניסתה לעבוד בכרם חב"ד, גן ילדים חלק מרשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו ע"י משיח צדקנו

ובודאי למותר לעורר לדכוותה על גודל הענין דחינוך על טהרת הקדש מצד עצמו, ובהוספה על האמור – בבי"ס חלק מרשת האמורה, אשר כמרז"ל שמא מילתא היא, לנהל הילידיס-ות ברוח מתאים להוראות נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר,

והרי באמת גם בילדים בגיל רך – המבקרים בגן ילדים – כבר ניכר חילוק בכיוונם כשהמורה ומדריכה יודעת ע"ד כיוון האמור, והידיעה – תוצאותי באופן הוראתה והדרכתה,

וכיון שז"ע נכנסנו לשנה חדשה, יהי רצון שתהי' עבודתה ברשת חב"ד בכלל בהצלחה מופלגה מתוך שמחה וטוב לבב, ובודאי שהקב"ה, שמדתו כנגד מדה אלא שכ"פ ככה, מוסיף בברכתו והצלחתו בעיניי הפרטים שלה ושל בעלה ש"י.

בברכת חג שמח ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

א

ו' האגרות דלהלן הן למרת רחל זמיר (ת"א), בקשר לשנת הלימודים הראשונה שלה בתור גנת בגן הילדים חב"ד – "חלק מרשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" – אשר בחולון; ונדפסו כאן מצילום האגרות. לתוכן אגרות אלו – ראה ספר "שליחות חיי" (זמיר) ע' 133 ואילך; שם גם נדפסו ב' אגרות הראשונות דלהלן.

אגרות נוספות אלי' – אג"ק חכ"ב אגרת ח'שטו, ובהנסמן בהערות שם. כמרד"ל שמא מילתא היא: ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. ועוד.

שהקב"ה, שמדתו כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

אלא שכ"פ ככה: ראה פרש"י תשא לד, ז (מתוספתא סוטה פ"ד ה"א). ועוד.

נ.ב. במיוחד נעם לי לקרות במכתבה ע"ד התענינותו וסיועו של מר ויניקוב שי'. ויהי רצון שהשתתפותו בביסוס והתפתחות הגן ישפיע גם עליו וגם בהנוגע לחייו הפרטים. וכמו שנראית בחוש השפעת גומלין כאלו – בכמה וכמה מקרים.

ב

בייה, ה' כסלו תשי"ט
ברוקלין

מרת רחל תחי'

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי מכתבה בבשורה הטובה ע"ד הרחבת הגן ועניניו, ויהי רצון שיתוסף בזה הן בכמות והן באיכות, והעיקר במספר הילדים-ות שי', שהרי מה שהודיעונו חז"ל כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, הוא גם בהנוגע – לילד-ילדה.

ומ"ש אודות סוגי הבתים, בהנוגע לדת, מהם באים הילדים-ות – הנה ודאי שזהו טעם נוסף לתוספת פעולה, כיון שעיי הגן ילדים, יש להשפיע וסוי"ס להציל גם ההורים שלהם.

ויהי רצון שכיון שנמצאים אנו בחדש כסלו חדש הנסים והגאולה, יומשך ויתוסף בהצלחת הגן ועניניו, מתוך בריאות הנכונה ושמחה וטוב לבב של כל המשתדלים העוסקים וילדיהם – שיחיו.

בברכת הצלחה ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

מר ויניקוב: אברהם דוב בר. מנהל מחלקת הציוד בעיריית חולון. אגרת אליו (ימי הסליחות, ה'תשכ"ז) – נדפסה בקונטרס לש"פ נצו"י תשע"ג.

ב

שהודיעונו חז"ל כל המקיים נפש אחת.. עולם מלא: סנהדרין לז, סע"א (במשנה). וש"נ.

ג

בי"ה, ט' אדר תשי"ט
ברוקלין

מרת רחל תי

ברכה ושלוש!

נעם לי לקבל מכתבה מרי"ח אדר, בו כותבת מהשיפורים הניכרים שחלו בגן ילדים, אשר השגחה העליונה זיכתה והצליחה אותה לנהל אותו. ותקותי חזקה שהצלחת השתדלותה בזה – מוסיפה בה עוז ומרץ להמשיך בהשתדלותה ולהוסיף בזה, ורואים בכונן זה, שהוספה בהשתדלות מביאה הוספה בהתוצאות פי כמה מאשר בההשתדלות.

לכתבה שכל פעם שכותבת ע"ד פעולות ד... הן אינן גורמות לנח"ר וכי, הרי ביחד עם זה מובן, וגם פשוט, שצריך לדעת גם עד"ז, וכמו שכתבתי לכמה וכמה מאנ"ש – שלהעלים המצב לא לבד שאינו טוב ורצוי, אלא שעוד מזיק הוא ומכמה טעמים. וכנראה במוחש.

כיון שביחד עם מכתבה נתקבלה ידיעה ע"ד כינוס של נשי חב"ד, תקותי שיצליח כינוס זה בתור נסיון נוסף לעורר התענינות החברות בכלל בפעולות נשי חב"ד. ויה"ר שגם בזה ההוספה בההשתדלות – תביא להוספה בפעולות, וכמה פעמים ככה מההוספה בההשתדלות, וכנ"ל.

ולסיומה במכתבה שמוכרחת להיות רק כלי עזר לא יותר, אף שבתור לחץ על החברות יש מקום להודעה כנ"ל, אבל לא ח"ו בהנוגע לעסקנותה בפועל בהענין הכי חשוב דאגודת נשי ובנות חב"ד. ובודאי שאין בזה כל סתירה לפעולתה הכי חשובה והכי מועילה ברשת, ומצוה גוררת מצוה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור וגם בענינים הפרטים שלה ושל בעלה שי

מ. שניאורסאהן

ד

בי"ה, כ"ה אדר א' תשי"ט
ברוקלין

מרת רחל תחי'

ברכה ושלוש!

נעם לי לקבל מכתבה מכ"א אדר א', על דבר ההתפתחות בגן-ילדים אשר
בהנהלתה,

ומה שכותבת שיחס ההורים מדאיג אותה וכו' ומי יודע מה יהי' ברישום
שנת הלימודים הבאה,

הרי עוד כמה חדשים עד לזמן הרישום. ואמת מארץ תצמח, אשר
יתקשרו הילדים יותר ויותר לגן ועניניו, ובטח ישפיע זה גם על ההורים. אלא
שמוכן שצריך השתדלות יתירה בעניני התקשרות הילדים, כמוכן על טהרת
הקדש. וכו"כ פרטים וענינים בדיני ובמנהגי ישראל אשר יפ"ם מודגש וחודרים
לנפש הילד והילדה, ובפרט כשמלויים את זה בהסברה לפי רוחם,

ואולי הי' כדאי שיערכו פגישה של כל מנהלי הגנים וכתה א' אשר ברשת
החבד"ית, בכדי שיתיעצו בהנוגע לתכנית אשר בגן וכתה הראשונה. ותשועה
ברוב יועץ.

וזכות עבודה האמורה בקדש, תעמוד לה ולבעלה שי'...

ומעניניא דיומא, הרי ימי הפורים הבע"ל משמשים שעת הכושר מיוחד
לגיל דגן וכתה א'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ד

מדאיג אותה .. מה יהי' ברישום שנת הלימודים הבאה: ראה בהמשך לזה, לקמן אגרת הבאה.
ואמת מארץ תצמח: תהלים פה, יב.
יתקשרו הילדים .. ובטח ישפיע זה גם על ההורים: ראה גם לעיל אגרת ב.
שיערכו פגישה של .. מנהלי הגנים: ראה בהמשך לזה, לקמן שם.
ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד. כד, ו.

ה

בי"ה, יז' אייר תשי"ט
ברוקלין

מרת רחל תחי'

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה מיי"א אייר עם המצורף אליו, ונעם לי לקרות בו אודות ההזזה שניכרת במהלך הנפש של גברת ק. תחי'. ובודאי תמשיך בדבורה עמה בהנוגע למעשה בפועל שהוא העיקר. והרי הבטיחונו רבותינו נשיאינו – חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם. ובפרט שניכרת הזזה עכ"פ במחשבה ודבור.

נעם לי לקרות במכתבה ע"ד אסיפת חמשת הגננות והשיחה שבינותיהן. ואם בכל העניינים נאמר ותשועה ברוב יועץ, עאכו"כ בנוגע לילדים קטנים בגיל רך, שהוא הקובע במדה חשובה את מהלך הנפש של הילדה למשך חייהם.

ויהי רצון שזה שראתה פרי טוב בעמלה, שכמעט כל הילדים שיי מהגן שלה נרשמו לחינוך דתי, ובטח נוכחה שמושלל מלכתחלה היי החשש שהיי לה בזה כפי שכתבה במכתבה מכבר, ויה"ר שאכזבה זו כביכול – לטובה, תוסיף בה עודד ובטחון שתצליח להבא עוד יותר, שהרי בכל עניני קדושה, ההשג שבעבר מצטרף לההישג שבהווה, ושניהם מוסיפין בהישג שלעתיד, שגם זה יוסיף בהישגה הטוב במלאכתה מלאכת שמים, לקרב לבן של בניי לאבינו שבשמים. וגדול זכות הרבים להצליחה בתוספת הצלחה בעבודתה האמורה. וכדבר משנה שחר מצוה מצוה. ובבי"א עם זה – גם להוספה בברכת השי"ת והצלחתו בענייני הפרטים.

בעת רצון אזכירה ואת בעלה שיי על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר

ה

למעשה .. שהוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.

הבטיחונו רבותינו נשיאינו – חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרת תסו (ע' רכו). ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד) – נעתק ב"היום יום" יב תשרי). ובכ"מ.

אסיפת .. הגננות: ראה לעיל אגרת הקודמת.

ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד. כד, ו.

שכמעט כל הילדים .. נרשמו לחינוך דתי: ראה לקמן אגרת הבאה.

שמושלל .. החשש שהיי' לה בזה: ראה לעיל שם.

וכדבר משנה שחר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, להמצטרך להם מתאים לתוכן כתבה. ויהי רצון שגם
בזה תבשר טוב.

בברכה לבשו"ט מתוך שמחה וטוב לבב

מ. שניאורסאהן

ן

בי"ה, ט' תמוז תשי"ט
ברוקלין

מרת רחל תחי"

ברכה ושלוש!

נעם לי לקבל מכתבה מו' תמוז, הוא חדש הגאולה, בו כותבת ר"פ
מהנעשה בחדשים דסיוס שנת הלימודים בבית הספר חב"ד, אשר השגחה
העליונה זיכתה והצליחתה לשמש שם בקדש, ובעיקר שמחתי מסיוס מכתבה,
אשר מעשרים ילדים בגיל חובה שבהגן – נרשמו ח"י לבית ספר חב"ד,

ותקותי אשר מתאים להוראת חז"ל, כל המקיים נפש אחת מישראל
כאילו קיים עולם מלא, יחקרו לסיבת אי הרישום לע"ע של שני הילדים
הנשארים. וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

ויהי רצון שתומשך ההצלחה והברכה מהשי"ת בעבודתה בחינוך על
טהרת הקדש גם להבא באופן דמוסיף והולך, שזה יוסיף בהצלחה שלה ושל
בעלה שי' במילוי משאלות לבבם לטובה.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

א. קווינט, מזכיר

ן

להוראת חז"ל, כל המקיים נפש אחת . . עולם מלא: סנהדרין לז, סע"א (במשנה). וש"נ.
וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרת תסו (ע' רכו).
ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד – נעתק ב"היום יום" יב תשרי). ובכ"מ.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

התמים מנחם מענדל שיחי'
לרגל הכנסו לעול המצוות
יום חמישי פ' תצא, ט' אלול, ה'תשע"ד

ולזכות אחיותיו ואָחיו
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' אליעזר יהושע וזוגתו מרת חנה שיחיו זאָקליקובסקי

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' משה וזוגתו מרת שיינדל אסתר שיחיו זאָקליקובסקי

הרה"ת ר' אברהם וזוגתו מרת ברכה תרצה שיחיו אָלטיין

הרה"ת הרב ר' מרדכי דוב וזוגתו מרת רחל דוואשא שיחיו אָלטיין

מרת עטיא שיחיו יורקוביץ